

PROPOZYCJE „ETHOSU”

Jove Jim S. Aguas, *Person, Action and Love: The Philosophical Thoughts of Karol Wojtyła (John Paul II)*, University of Santo Tomas Publishing House, Manila 2014, ss. 327.

W książce *Person, Action and Love* [„Osoba, czyn i miłość”] Jove Jim S. Aguas, wykładowca filozofii na University of Santo Tomas w Manili na Filipinach, podjął się zadania przybliżenia myśli Karola Wojtyły – Jana Pawła II przede wszystkim swoim rodakom. Bodziec do napisania monografii stanowił fakt, że chociaż Światowe Dni Młodzieży w roku 1995 zjednały papieżowi z Polski szacunek i sympatię, a nawet entuzjazm Filipińczyków, a jego działalność duszpasterska stała się powszechnie znana, w cieniu pozostała myśl filozoficzna, którą Aguas uważa za podbudowę jego poglądów teologicznych i duszpasterstwa; twierdzi, że zrozumienie filozofii Karola Wojtyły umożliwia pojęcie zarówno jego postawy religijnej, jak i nauczania papieskiego. Autor przedstawia również swoim czytelnikom życie przyszłego papieża, przekonany, że myśl Wojtyły zakorzeniona jest w jego biografii, że stanowi niejako odpowiedź na przeżyte głęboko wydarzenia należące do życia osobistego i wspólnotowego, w tym również doświadczenia z czasu drugiej wojny światowej, a także z czasów późniejszych, z okresu aktywności Wojtyły (zwłaszcza jako duszpasterza młodzieży, nauczyciela akademickiego, biskupa i arcybiskupa) w warunkach panowania reżimu totalitarnego w Polsce oraz jego zaangażowania w prace Soboru Watykańskiego II. Właśnie biografia stanowi treść pierwszego rozdziału książki (zob. s. 1-20). Jest to również biografia intelektualna: autor omawia wykształcenie Wojtyły oraz jego zainteresowania i inspiracje intelektualne: literackie, filozoficzne i teologiczne, które przyczyniły się do ukształtowania jego oryginalnej myśli. W rozdziale drugim (zob. s. 21-67) Aguas przedstawia Wojtyłę rozumienie osoby i podmiotowości, akcentując z jednej strony tomistyczne źródła tych ujęć, z drugiej – ich uzupełnienie i „wzmocnienie” przez fenomenologiczny punkt widzenia (docenienie wymiaru przeżywania) i zastosowanie metody fenomenologicznej. Rozdział trzeci (zob. s. 69-120) poświęcony został podstawowym kategoriom stworzonej przez Wojtyłę teorii czynu: działania, dziania się, sprawczości, samoposiadania i samostanowienia, a czwarty (zob. s. 121-159) – strukturze człowieka jako podmiotu działania: jego złożoności,

wzajemnej relacji psychiki i sfery somatycznej, a także rozumieniu integracji i transcendencji osoby w czynie. O ile rozdziały trzeci i czwarty dotyczyły osoby jako takiej, o tyle dwa rozdziały następne podejmują problematykę relacji między osobami. Mianowicie w rozdziale piątym (zob. s. 159-189) Aguas prezentuje Wojtyłę analizy pojęcia uczestnictwa opartego na odniesieniu do dobra wspólnego (którym jest wszechstronny rozwój osoby) oraz postaw (autentycznych: solidarności i sprzeciwu, oraz nieautentycznych: konformizmu i uniku), jakie osoba może przyjmować jako członek wspólnoty. W rozdziale szóstym (zob. s. 191-261) znajdujemy natomiast omówienie koncepcji miłości obłubieńczej oraz integracji popędu seksualnego i emocjonalności w ramach relacji wzajemnej miłości osób. Prezentując te zagadnienia po przedstawieniu koncepcji osoby, Aguas niejako odwraca chronologię rozwoju myśli przyszłego papieża: rozdział szósty oparty jest głównie na studium *Miłość i odpowiedzialność* – pozycji wcześniejszej niż *Osoba i czyn* – które stanowiło podstawę (wraz z dostępnymi w angielskim przekładzie artykułami Wojtyły dotyczącymi tej problematyki) dla treści rozdziałów go poprzedzających. Zabieg ten został przez autora dokonany świadomie – w przekonaniu, że zrozumienie koncepcji osoby pozwala na właściwe zrozumienie Wojtyły ujęcia miłości obłubieńczej oraz jego sposobu uzasadnienia norm z zakresu etyki seksualnej i małżeńskiej głoszonych przez Kościół katolicki. W zakończeniu książki autor skupia się na ukazaniu pojęcia osoby ludzkiej (postrzeganej, za św. Tomaszem z Akwinu, jako to, co najdoskonalsze w przyrodzie, i zarazem jako imago Dei) jako kamienia węgielnego całości myśli Karola Wojtyły, a także nauczania Jana Pawła II – tutaj bowiem autor wyraźnie eksponuje teologiczny wymiar tego pojęcia. Zawarta w polecanej książce jednocześnie szczegółowa i kompetentna filozoficznie oraz teologicznie prezentacja myśli Wojtyły poprzedzona została niewielkim objętościowo wstępem (zob. s. xiii-xxvi), w którym autorowi udało się syntetycznie ukazać Wojtyłę jako filozofa wprawdzie głęboko zakorzenionego w tradycji, lecz w pełni współczesnego – to znaczy nie tylko jako kogoś, kto podejmuje dyskusję z intelektualnymi trendami swojego czasu, ale przede wszystkim jako myśliciela rozumiejącego egzystencjalną doniosłość filozofii. Wstęp obejmuje również krótki, a zarazem trafny opis całości myśli Wojtyły, ułatwiający dalszą lekturę książki. Sposób prezentacji zawartych w niej treści oraz ich porządkowania wydaje się wypływać z aktywności dydaktycznej autora; ujawnia także jego przywiązanie do myśli, że fundamentem filozofii jest ludzkie doświadczenie. W kontekście, w którym powstała, publikacja ta stanowi niewątpliwie niezastąpione wprowadzenie do filozofii autora *Osoby i czynu* oraz pomoc w samodzielnym czytaniu i interpretacji jego dzieł. Można ją polecić zwłaszcza wszystkim tym, którzy nie znając języka polskiego, podejmują trud poznania i zrozumienia myśli Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Jej omówienie, które proponuje Jove Jim S. Aguas, jest jednocześnie szczegółowe i nie nadmiernie obszerne, posługuje się „technicznym” językiem filozofii Wojtyły, lecz pozostaje przystępne – a także, ujawniając indywidualność autora, zachowuje zarazem wierność omawianym poglądom.